

Proje No	TAGEM/HAYSÜD/12/06/05/01
Proje Başlığı	ORGANİK OLARAK YETİŞTİRİLEN ETLİK PİLİÇLERİN PROTEİN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ VE İHTİYACIN PAMUK TOHUMU KÜSPESİNDEN KARŞILANMA OLANAKLARININ ARAŞTIRILMASI
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Yürütücüsü	Doç.Dr. Kamil KÜÇÜKYILMAZ
Yardımcı Araştırmacılar	Doç. Dr. Mehmet BOZKURT, Abdullah Uğur ÇATLI, Mustafa ÇINAR, Erol BİNTAŞ, Yrd. Doç. Dr. Çiğdem YAMANER, Dr. Banu BAHAR, Mertcan DEMİRCİOĞLU
Başlama ve Bitiş Tarihleri	Ocak 2012 – Aralık 2013
Özet	
<p>Bu çalışmada, üç farklı yem protein düzeyinin (yüksek, orta ve düşük) organik olarak yetiştirilen yavaş gelişen etlik piliçlerin (Hubbard Red-JA) büyüme performansı ve bazı karkas özellikleri üzerine etkileri incelenmiştir. Yüksek düzeyde protein içeren grubun başlangıç, büyütme ve bitirme dönemi yem protein düzeyleri sırasıyla % 21,0, % 19,5 ve % 18,0 olacak şekilde, orta ve düşük düzeyde protein içeren grupların yemleri ise yüksek protein düzeylerinden bütün dönemlerde sırasıyla % 1,5 ve % 3,0 düzeyinde düşürülerek hazırlanmıştır. Günlük yaşta toplam 450 adet etlik civciv, her biri üç tekerrürlü 3 gruba rasgele dağıtılarak 81 gün süreyle deneysel yemlerle beslenmişlerdir.</p> <p>Yem protein düzeyinin 28. gün canlı ağırlığı ve 1-28 günler arası yemden yararlanma oranı üzerine etkisi önemli bulunmuş ($P<0,05$) olup, başlangıç döneminde (1-28 günler) düşük proteinli yemle besleme canlı ağırlığı azaltarak, yemden yararlanma oranını kötüleştirmiştir. Deneme sonu itibarıyla gruplar arasında canlı ağırlık, yem tüketimi ve yemden yararlanma oranı bakımından bir farklılık saptanmamıştır ($P>0,05$). Yemden yararlanma oranı bütün gruplarda 72-81 günlük dönemde kötüleşmiştir. Yem protein düzeyinin düşürülmesi piliçlerin gezinme alanına çıkışını teşvik etmiştir. Karkas randımanı ve karkas kısımları yem protein düzeyindeki değişimden etkilenmezken ($P>0,05$), kesim yaşının dokuz gün uzatılması (72 ve 81. günler) kanat oranını düşürmüştür ($P<0,05$).</p> <p>Sonuç olarak, organik şartlarda yavaş gelişen etlik piliçlerin başlangıç döneminde orta (% 19,5 HP) diğer dönemlerde ise düşük düzeyde protein içeren yemlerle (büyütme döneminde % 16,5, bitirme döneminde % 15,0) beslenebilecekleri görülmüştür.</p> <p>Yürütülen ikinci bir çalışma ile yeme farklı düzeyde pamuk tohumu küspesi katılmasının (0, 5, 10 and 15 %) etlik piliçlerin performans ve et kalitesi üzerine etkileri incelenmiştir. Yeme % 15 PTK katılması etlik piliçlerin 81. gündeki canlı ağırlığını azaltmış, fakat yem tüketimi, yemden yararlanma değeri ve karkas özellikleri üzerine muamelelerin hiç birisinin olumsuz bir etkisi gözlenmemiştir. PTK' nin yeme 5, 10 and 15 % düzeyinde ilavesi serum albumin konsantrasyonlarını artırırken 72. günlük yaşta ölçülen serum IBD titrasyonlarını düşürmüştür. Göğüs etinin kuru madde, protein ve yağ içeriği ile yağ asitleri kompozisyonu PTK' dan etkilenmemiş, ilerleyen yaşla birlikte göğüs eti araşidonik asit içeriği azalmıştır. Kesim yaşının 9 gün geciktirilmesi (72. yerine 81.gün) ve yeme PTK ilavesi göğüs ve but etinde başlıca kalite ölçütlerinden olan pişirme kaybını artırmıştır. PTK göğüs ve but etinde renk açısından kırmızılığı azaltırken, but etinde sarılığı artırmıştır. PTK but etinde lezzeti artırıcı ve fakat but etinde azaltıcı yönde bir etki göstermiştir. Yeme % 10 oranında PTK katılması organik etlik piliç yetiştiriciliğinde toplam üretim masraflarından % 1 oranında tasarruf edilmesini sağlamıştır.</p> <p>PTK ile yürütülen ikinci denemeden elde edilen bulgular bir protein yemi olarak PTK' nin organik olarak yetiştirilen yavaş gelişen piliçlerin beslenmesinde soyaya karşı geçerli ve sürdürülebilir bir alternatif olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte bazı et kalite kriterlerinde PTK kullanılmasından kaynaklanan olumsuzluklar dikkat çekicidir. Bütün bu sonuçlar etlik piliçlerin besin madde gereksinimlerinin belirtilmesinde performansın et kalitesi ile birlikte ele alınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu çalışma bilimsel</p>	

litaretürde organik koşullarda yetiştirilen etlik piliçlerin beslenmesinde PTK kullanımının değerlendirildiği ilk çalışma olması dolayısıyla özel bir önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Organik, etlik piliç, protein düzeyi, pamuk tohumu küspesi, büyüme performansı, karkas özellikleri